

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทนำ

๑. ศาลปกครองคืออะไร

๒. ทำไมต้องมีศาลปกครอง

๒.๑ ศาลและตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

๒.๒ วิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสม

๓. เมื่อไรต้องฟ้องคดีที่ศาลปกครอง

๓.๑ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

๓.๑.๑ คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำฝ่ายเดียวของหน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๑) ไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ

(๒) ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

(๓) ไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ

(๔) ไม่สุจริต

(๕) เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

(๖) สร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชน
เกินสมควร

(๗) ใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

๓.๑.๒ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๓.๑.๓ คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่น
ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓.๑.๔ คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๓.๑.๔.๑ สัญญาทางปกครองตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๑.๔.๒ สัญญาทางปกครองโดยสภาพหรือที่เกิดจาก

การตีความของศาล

๓๘

๓.๑.๕ คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำการ

๔๕

๓.๑.๖ คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

๔๖

๓.๒ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

๔๘

๓.๒.๑ การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

๕๘

๓.๒.๒ การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

๕๙

๓.๒.๓ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลชั้นฎีกาพิเศษ

๕๙

๓.๒.๔ คดีที่มีกฎหมายตัดอำนาจศาลปกครองไว้โดยเฉพาะ

๕๔

๓.๒.๕ คดีอื่น ๆ นอกจากคดีตาม ๓.๒.๑-๓.๒.๔

๕๕

๔. การฟ้องคดีปกครองนั้นต้องฟ้องที่ศาลไหน

๖๘

๔.๑ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด

๖๘

๔.๑.๑ คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท

๖๘

๔.๑.๒ คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกาหรือ

กฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๖๙

๔.๑.๓ คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด

๖๙

๔.๑.๔ คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

๗๐

๔.๒ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น

๗๐

๔.๒.๑ ศาลปกครองกลาง

๗๐

๔.๒.๒ ศาลปกครองในภูมิภาค

๗๑

๔.๒.๓ กรณีที่มีปัญหาเขตอำนาจศาลระหว่าง

ศาลปกครองด้วยกันเองหรือกับศาลระบบอื่น

๗๖

๕. การดำเนินคดีที่ศาลปกครองต้องทำอย่างไร

๘๒

๕.๑ ลักษณะที่สำคัญของวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๘๒

๕.๑.๑ ระบบไต่สวน

๘๒

๕.๑.๒ กระบวนพิจารณาทำเป็นลายลักษณ์อักษร

๘๔

๕.๑.๓ ให้โอกาสคู่กรณีทราบข้อเท็จจริง ได้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน
ได้เต็มที่

๘๔

๕.๑.๔ วิธีพิจารณาคดีที่เรียบง่าย รวดเร็ว และประหยัด

๘๔

๕.๑.๕ วิธีพิจารณาที่มีกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่
ของตุลาการ

๘๕

๕.๑.๖ วิธีพิจารณาที่คำนึงถึงการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ
และสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไปพร้อมกัน

๘๖

๕.๒ ขั้นตอนโดยย่อของการดำเนินคดีในศาลปกครอง

๘๗

๕.๒.๑ การยื่นคำฟ้องและการตรวจรับคำฟ้อง

๘๘

๕.๒.๑.๑ การยื่นคำฟ้อง

๘๘

(๑) วิธีการยื่นคำฟ้อง

๘๘

(๑.๑) ยื่นคำฟ้องด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายรับฟ้อง
ณ สำนักงานศาลปกครอง

๘๘

(๑.๒) ยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

๘๘

(๒) ลักษณะและเนื้อหาของคำฟ้อง

๘๙

๕.๒.๑.๒ การตรวจรับคำฟ้อง

๘๙

(๑) เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้มีสิทธิฟ้องคดีและความสามารถ
ของผู้ฟ้องคดี

๙๑

(๒) เงื่อนไขเกี่ยวกับคำขอในคำฟ้องให้ศาลมีคำสั่ง
เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดี

๙๙

(๒.๑) สั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำ
ทั้งหมดหรือบางส่วน

๙๙

(๒.๒) สั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่
ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด

๙๙

(๒.๓) สั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือ
ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ

๑๐๐

(๒.๔) สิ่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๑๐๐
(๒.๕) สิ่งให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด	๑๐๐
(๓) เจื่อนใจเกี่ยวกับการต้องดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดี	๑๐๒
(๔) เจื่อนใจเกี่ยวกับคำฟ้องและเอกสารที่ยื่นศาล	๑๐๖
(๕) เจื่อนใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการฟ้องคดี	๑๐๗
(๕.๑) การฟ้องคดีปกครองทั่วไป	๑๐๗
(๕.๒) การฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่น	๑๐๙
(๕.๓) การฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๑๑๐
(๕.๔) การฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคล	๑๑๑
(๖) เจื่อนใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาล	๑๑๕
(๗) เจื่อนใจเกี่ยวกับข้อห้ามในการฟ้องคดีต่อศาลและเจื่อนใจอื่น ๆ	๑๑๖
๕.๒.๑.๓ การร้องขอ	๑๑๘
๕.๒.๑.๔ มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี	๑๒๐
(๑) การทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง	๑๒๐
(๒) การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๑๒๓
๕.๒.๒ การแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล	๑๒๕
๕.๒.๒.๑ การแสวงหาข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ หรือคำให้การเพิ่มเติม	๑๒๕
๕.๒.๒.๒ การแสวงหาข้อเท็จจริงอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร	๑๒๘

๕.๒.๓ การดำเนินกระบวนการพิจารณาอื่นก่อนการสรุปสำนวน	๑๒๙
๕.๒.๓.๑ การแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง	๑๒๙
๕.๒.๓.๒ การรวมคดี	๑๓๐
๕.๒.๓.๓ การแยกคดี	๑๓๑
๕.๒.๓.๔ การโอนคดี	๑๓๒
๕.๒.๓.๕ การถอนคำฟ้อง	๑๓๒
๕.๒.๓.๖ การเข้าแทนที่คู่กรณีมีฐานะ	๑๓๔
๕.๒.๔ การสรุปสำนวนและการทำคำแถลงการณ์	๑๓๕
๕.๒.๕ การนั่งพิจารณาคดีและการแถลงการณ์	๑๓๖
๕.๒.๖ การพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี	๑๓๘
๕.๒.๖.๑ การทำคำพิพากษาและรายละเอียดในคำพิพากษา	๑๓๙
๕.๒.๖.๒ ผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี	๑๔๔
๕.๒.๗ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง	๑๔๕
๕.๒.๘ การขอพิจารณาคดีใหม่	๑๔๙
๕.๒.๙ การบังคับคดี	๑๕๑
๖. การจัดตั้งศาลปกครองมีประโยชน์และมีผลกระทบอย่างไร	๑๕๔
๖.๑ การพัฒนาระบบศาลในประเทศไทย	๑๕๔
๖.๒ การพัฒนาหลักกฎหมายมหาชนอย่างเป็นระบบ	๑๕๔
๖.๓ การพัฒนาระบบการศึกษาและวิชาชีพเกี่ยวกับกฎหมายมหาชน	๑๕๖
๖.๔ การพัฒนาระบบการควบคุมตรวจสอบฝ่ายปกครองและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	๑๕๗
๖.๕ การพัฒนาหลักเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการหรือการจัดทำกิจการของรัฐ	๑๕๘
บทสรุป	๑๖๑
บรรณานุกรม	๑๖๓